

27/10/23

**התייחסות החברה להגנת הטבע לתזכיר חוק הארכת תקופות ודחיית מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל)(החלטות מינהליות ופעולות מול רשות ציבורית, אומנה לילדים, תאגידים וגופים ציבוריים, בתי דין מינהליים ותכנון ובניה), התשפ"ד-2023**

החוק שבנדון מבקש להאריך באופן גורף מועדים לביצוע החלטות ופעולות מינהליות שנקבע להן מועד ביצוע בחיקוק.

על רקע מצב החירום המלחמתי בו שרויה מדינת ישראל, הצורך העקרוני בחוק הינו מובן ואינו שנוי במחלוקת. יחד עם זאת, מאחר שהסדר המוצע מקודם בלוח זמנים קצר ביותר, וחל על שורה ארוכה של דברי חקיקה מורכבים, לא ניתן בנסיבות שנוצרו לעמוד על כלל משמעויותיו, ועל פוטנציאל הפגיעה באינטרסים ציבוריים שונים ובזכויות הציבור, ובכלל זאת בהגנה על האדם, הטבע והסביבה בישראל.

על כן, התייחסותנו המובאת בשלב זה הינה חלקית בלבד, ואנו מבקשים להביע חשש שמא תישלל מחברי ועדת השרים לענייני חקיקה וחברי הכנסת, אשר צפויים לדון בתזכיר – לכשיהפוך להצעת חוק – האפשרות לקבל תמונה מלאה ושלמה של משמעויות הבעייתיות של החוק במסגרת הצבעתם.

להלן עיקר התייחסותנו:

1. **"הקפאת" הליכי חופש המידע:** יש להחריג את חוק חופש המידע מתזכיר החוק, או לכל הפחות לקבוע הסדר נפרד לגביו. בעיתות חירום, קיים חשש מוגבר לפגיעה באינטרסים דמוקרטיים וציבוריים, תוך ניצול "ערפל" המלחמה. לא יעלה על הדעת, כי הכלי המרכזי שקיים בידי הציבור לעמוד על זכויותיו ולבקש את פעולות המינהל הציבורי, יישלל ממנו באופן גורף. שלילה זו אינה מאזנת באופן הולם בין האינטרסים השונים. זאת בפרט לאור העובדה שגופים ממשלתיים שונים ממשיכים לקדם נושאים שנויים במחלוקת גם בעת המלחמה. כך, למשל, בעת כתיבת שורות אלה מתכנסת מועצת הנפט לצורך הרחבת השימוש בדלקים פוסיליים באזור הכלכלי הבלעדי – החלטה אסטרטגית בעלת משמעויות סביבתיות, אקלימיות, כלכליות וחברתיות מרחיקות לכת. אין זה מתקבל על הדעת שבידה האחת תמשיך המדינה לקדם נושאים עקרוניים שאינם בהולים בזמן מצב החירום, ובידה השנייה תחסום את יכולתו של הציבור להגן על האינטרסים והזכויות שלו ביחס לאותן החלטות, באמצעות שימוש בחוק חופש המידע.

על כן, אנו סבורים כי להחריג באופן מלא את חוק חופש המידע מן החוק. לחלופין, נבקש כי ייקבע הסדר נפרד, המאפשר עיכוב בהליכי חופש מידע רק מכח החלטה מנומקת, כאשר אילוץ מצב החירום אכן מונעים מבעלי התפקידים הרלוונטיים להיענות ולטפל בבקשות.

2. **החלת החוק על תקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה), תשס"ג-2003:** תקנות אלו קובעות לחוות זמנים להשלמת חוות דעתו של המשרד להגנת הטבע המשמש כיועץ הסביבתי במוסדות התכנון, ביחס לתסקירי השפעה על הסביבה. תסקירים אלה נדרשים לרוב ביחס לתכניות פיתוח משמעותיות שיש בהן השפעה ניכרת על הסביבה, ופוטנציאל רב לנזק, לעיתים בלתי הפיך, למערכות הטבעיות ולתושבים. לכן, תחת הנחת דברי ההסבר לתזכיר החוק לפיה לא ניתן בהכרח לקיים שגרת עבודה רגילה במגזר הציבורי, יש להבטיח כי הדבר לא יפגע ביכולתו הקריטית של המשרד להגנת הסביבה להתייחס באופן נאות לתסקירים. לא למותר לציין, כי תסקירים אלה נערכים כיום על ידי היזמים עצמם, המצויים בניגוד אינטרסים מובנה, ולכן הבקרה הראויה על עריכתם היא בעלת חשיבות עליונה.

3. **הגברת הפיקוח הפרלמנטרי:** בהסדר המוצע, הארכת התקופות בענייני תכנון ובניה היא בסמכות שר הפנים, ללא צורך באישור הכנסת. מוצע להוסיף פיקוח פרלמנטרי בעניין זה.

בכבוד רב,

אסף רוזנבלום, עו"ד

מנהל המחלקה המשפטית